

надзвичайний талант.

Список використаних джерел

1. Копечиков В. Закон, особа, суспільство // Радянське право. К: Наукова думка, 1977. № 7. С 7-13.
2. Копейчиков В. Права человека: мифы и реальность. К. : Вища шк, 1987. – 87 с.
3. Копейчиков В. Реалізація суб'єктивних прав громадян 1984 №36. С.13-19.
4. Демиденко В.О. Утвердження і забезпечення конституційних прав та свобод людини й громадянина в діяльності міліції : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02. Київ, 2002. 24 с.
5. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: підручник. Київ : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 305 с.

*Куча Катерина Михайлівна,
курсант Навчально-наукового
інституту № 1 Національної
академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*Пікуля Тетяна Олександрівна,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Розглядаючи державну політику у сфері освіти як складову загальної політики держави, сутність якої становить сукупність теоретичних ідей, цілей і завдань, практичних заходів розвитку освіти [1, с. 10], сучасні дослідники відзначають, що сьогодні держава відіграє визначальну роль у розвитку освіти – властивими їй методами (правовими, адміністративними, економічними та ін.) [3, с. 4]. Зокрема, дослідник Є. Красняков наголошує на тому, що держава формулює та реалізує освітню політику, ініціює процеси модернізації галузі, окреслює основні принципи, цілі та завдання її реформування [4, с. 70]. Такої ж думки дотримується й Р. Валєєв – аналізуючи гарантії права на освіту, дослідник підкреслює, що найоб'ємнішою гарантією реалізації освітніх прав є держава, її органи та діяльність [5, с. 109]. Відповідно, державну політику у галузі вищої освіти Р. Валєєв визначає як цілеспрямовану діяльність державних органів щодо забезпечення права кожного на освіту, що досягається завдяки забезпеченню функціонування та розвитку освітньої системи [5, с. 109].

Вихідними для формування державної освітньої політики є Конституція

України та міжнародно-правові документи у сфері освіти. Конституція України, згідно зі ст. 13 Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права, закріплює два фундаментальні моменти щодо сфери освіти: право на освіту [7, ст. 53] та гарантії свободи наукової й технічної творчості та розвитку науки [7, ст. 54].

Закон України «Про освіту» [8] є базовим нормативним актом чинного законодавства, спрямованим на регулювання правовідносин у даній сфері, що закріплює правові, організаційні, фінансові та інші засади функціонування національної системи освіти. Законом встановлено, що державна політика в галузі освіти визначається Верховною Радою України і здійснюється органами виконавчої влади та місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 5).

Закон України «Про вищу освіту» (ч. 1 ст. 17) передбачає, що державну політику у сфері вищої освіти визначає Верховна Рада України, а реалізують Кабінет Міністрів України та центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки [9].

Відповідно до Національної доктрини розвитку освіти, мета державної політики щодо розвитку освіти полягає у створенні умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати й примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати і зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну, соціальну та правову державу як невід’ємну складову європейської та світової спільноти [12]. В доктрині наголошується на необхідності спрямування матеріальних, фінансових, кадрових та наукових ресурсів суспільства і держави на забезпечення якості освіти, яка «визначається на основі державних стандартів освіти та оцінки громадськістю освітніх послуг» [12].

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 рр., спрямована на підвищення доступності якісної, конкурентоспроможної освіти для громадян України відповідно до вимог інноваційного сталого розвитку суспільства, економіки, кожного громадянина; забезпечення особистісного розвитку людини згідно з її індивідуальними задатками, здібностями, потребами на основі навчання впродовж життя [13].

Наразі в Україні створене єдине законодавче поле для функціонування та розвитку освітньої галузі на усіх її рівнях, у тому числі й на рівні вищої освіти. Водночас ступінь реалізації цілей та завдань державної освітньої політики, визначених чинним законодавством, глибина освітніх реформ, а також якість та ефективність роботи закладів і установ системи національної вищої освіти знаходяться у вкрай незадовільному стані, не відповідаючи сучасним потребам особистості та вимогам суспільства.

Дослідники відзначають, що розбудовчі процеси, започатковані в галузі вищої освіти, наразі значно сповільнюються через відсутність єдиної, узагальненої концепції розвитку системи, теоретико-методологічних основ управління нею з огляду на найновіші досягнення науки, зміну світоглядної парадигми [14, с. 50]. Мова йде про необхідність формування та реалізації такої нової стратегії державної політики у сфері вищої освіти, що відповідала б як

існуючим загальносвітовим (цивілізаційним) тенденціям, так і внутрішнім тенденціям розвитку економічної, соціально-політичної та культурної сфер життя українського суспільства. Дійсно, на сучасному етапі розвитку системи вищої освіти в Україні бракує системної координації, глибокого наукового аналізу, послідовності у реалізації прийнятих програмних документів [15, с. 84], у той час, як розробка державної освітньої політики повинна ґрунтуватися на всебічному аналізі, виявленні та порівнянні можливих варіантів розвитку, встановленні пріоритетних напрямів управління системою освіти та контролю за нею [3, с. 4].

Одним із пріоритетних напрямів розвитку України є її орієнтація на європейську інтеграцію. Реалізація європейського вектору розвитку України передбачає відповідні демократичні перетворення в усіх галузях суспільного життя, у тому числі й у сфері вищої освіти

Сучасна державна політика України у сфері вищої освіти має бути спрямована на конкурентний вихід української освіти на світовий ринок інтелектуальних освітніх послуг, інтеграцію наукової, інформаційної та освітньої сфер, реалізацію моделі безперервної освіти [15].

Стратегічними напрямами державної політики щодо розвитку вищої освіти у цьому контексті мають бути:

- реформування системи освіти на основі принципу «людиноцентризму» як загальної стратегії національної освіти;
- оновлення законодавчо-нормативної бази у сфері вищої освіти;
- створення рівних можливостей у здобутті вищої освіти, забезпечення доступності та неперервності освіти впродовж життя;
- створення і забезпечення можливостей для реалізації різноманітних освітніх моделей, вищих навчальних закладів різних типів і форм власності, різноманітних форм отримання вищої освіти;
- розвиток наукової та інноваційної діяльності у вищій освіті, підвищення якості освіти на інноваційній основі;
- модернізація структури вищої освіти;
- інформатизація вищої освіти, удосконалення інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки;
- забезпечення економічних і соціальних гарантій для професійної самореалізації педагогічних працівників, підвищення їх соціального статусу;
- створення сучасної матеріально-технічної бази системи вищої освіти в Україні [12; 13].

Отже, процес становлення та розвитку вітчизняної системи вищої освіти відзначається надзвичайною складністю і суперечливістю, адже він відбувається як в умовах кардинальної трансформації політичної, соціально-економічної та культурної сфер життя українського суспільства, так і під впливом цілої низки загальносвітових тенденцій розвитку вищої освіти, що вимагає від держави постійного перегляду та корегування національної стратегії розвитку вищої освіти. Основні засади державної освітньої політики, закріплені у Національній Доктрині розвитку освіти та Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр., передбачають реалізацію цілої низки заходів щодо реформування

системи вищої освіти в Україні у нових соціально-економічних умовах з урахуванням загальносвітових (загальноцивілізаційних) тенденцій розвитку вищої освіти. Вдосконалення національної системи вищої освіти, її інтеграція у світовий освітній простір передбачає побудову ефективної моделі державної освітньої політики, здатної забезпечити підвищення якості освітніх послуг; впровадження інноваційних педагогічних систем; рівний доступ усіх громадян до якісної освіти, можливостей і свободи вибору в освіті; модернізацію змісту освіти та її організацію відповідно до сучасних світових тенденцій і вимог ринку праці; забезпечення безперервності освіти та навчання протягом усього життя, розвитку державно-громадської моделі управління вищою освітою та ін.

Список використаних джерел

1. Куклин В. Ж. Системные аспекты образовательной политики и управление образованием. *Университетское управление* – 2003. – № 3 (26). – С. 10-11.
2. Журавський В. С. Державна освітня політика: поняття, системність, політичні аспекти. *Правова держава*. – 2003. – Вип. 14. – С. 20–30.
3. Шульга Н. Д. Сутнісні характеристики поняття «державна освітня політика». *Державне управління: теорія і практика*. – 2011. – № 2. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Shulga.pdf> (дата звернення: 16.11.2019).
4. Красняков Є. Роль колегії МОН України у формуванні та реалізації державної політики в галузі освіти. *Рідна школа*. – 2007. – № 1. – С. 70-72.
5. Валєєв Р. Г. Освітнє право України : URL:https://issuu.com/irf_ua/docs/edu-2011-9-16 (дата звернення: 16.11.2019).
6. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: https://issuu.com/irf_ua/docs/edu-2011-9-16 (дата звернення: 16.11.2019).
7. Закон України Про освіту від 23.05.1991 р., № 1060–ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 16.11.2019).
8. Закон України Про вищу освіту від 17.01.2002 р., № 2984–ІІІ. URL:// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 16.11.2019).
9. Указ Президента України Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні від 30.09.2010 р., № 926/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/926/2010> (дата звернення: 16.11.2019).
10. Указ Президента України Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року від 25.06.2013 р., № 344/2013. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення: 16.11.2019).
11. Козарь Т. П. Теоретико-методологічні засади управління вищою освітою як відкритою системою в контексті соціальних трансформацій / *Держава та регіони*. Серія: Державне управління. – 2010. – № 1. – С. 50–52.
12. Пшенична Л. В. Розвиток державного управління вищою освітою в Україні: проблеми адаптації до умов Болонського процесу. *Теорія та практика державного управління* : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2009. – Вип. 2 (25). – С. 82–88.
13. Бабин І. І. Вища освіта України і Болонський процес: стан, проблеми, перспективи. *Шляхи модернізації вищої освіти в контексті євроінтеграції* : Мат.

регіонального наук.-практ. семінару / за заг. ред. Г. В. Терещука. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. – С. 16-19.

14. Нестеренко П. В. Перспективні зміни у правовому регулюванні діяльності вищих навчальних закладів у зв'язку з приєднанням України до Болонського процесу. *Вісник Київськ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка*: Серія: Філософія. Політологія. – 2010. – Вип. 94/96. – С. 116–119.

15. Яцейко М. Г. Демократизація як закономірність модернізації освіти в контексті глобалізації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : спец. 09.00.10 «Філософія освіти». *Нац. пед. ун-т ім. М. Драгоманова*. – К., 2009. – 22 с.

*Лобастова Дар'я Костянтинівна,
студент Навчально-наукового
інституту № 2 Національної
академії внутрішніх справ*

*Науковий керівник:
Пендюра Максим Миколайович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ НАБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА

Громадянство – юридично визначений, стійкий, необмежений у просторі правовий зв'язок між особою і певною державою, що визначає їхні права та обов'язки

Громадяни є основою будь-якої держави, незалежно від її форми правління чи державного устрою. Саме тому питання громадянства є надзвичайно актуальним на всіх етапах розвитку держави. Відповідно до Загальної декларації прав людини, право на громадянство є одним із основних прав, адже завдяки набуттю статусу громадянина певної держави особа набуває певного комплексу прав та обов'язків.

Громадянство відноситься до істотних ознак державного суверенітету. У кожній державі визначено зміст прав та свобод громадян, межі їх здійснення, визначається порядок набуття й припинення громадянства. Відповідно тільки громадянин може користуватися повним обсягом прав і свобод, які надає йому держава.

Громадянство може бути придбано за народженням (філіації), шляхом натуралізації, на підставі міжнародного договору, шляхом реінтеграції (відновлення) і пожалування.

Придбання громадянства за народженням засноване на двох принципах: «праві крові» (*jus sanguinis*) і «праві ґрунту» (*jus soli*). Відповідно до принципу «права крові» дитина набуває громадянство своїх батьків незалежно від місця